

Такий високий ваговий внесок самостійної роботи в підсумковий модульний контроль або іспит обумовлений високою відсотковою часткою годин, виділених програмою на цей вид роботи здобувача освіти.

До складу діагностично-контрольного блоку входять оціночно-рейтинговий і рефлексивний компоненти.

Оціночно-рейтинговий компонент охоплює методи оцінювання якості самостійної роботи здобувача освіти. Мета – створення чітких і зрозумілих критеріїв, за якими здобувач освіти може отримати оцінку за самостійну роботу, відповідно до обраної ним освітньої траєкторії.

Для досягнення мети цього компонента колектив авторів пропонує:

1. Під час поточного контролю оцінювати якість виконання самостійної роботи за заповненням методичних посібників, які розроблені на кафедрі й наявні на сайті кафедри для вільного завантаження [6-9]. Ураховуючи те, що в кожному семестрі здобувач освіти має вести лише 3 посібники з 4, ми пропонуємо оцінювати за традиційною шкалою кожен посібник окремо. Таким чином, оцінка за поточний контроль самостійної роботи буде становити собою середнє арифметичне з 3-х оцінок (округлення до одиниць за правилами математичного округлення).

2. Підсумкові контролю слід оцінювати по-іншому. Ми пропонуємо оцінювати перед підсумковим модульним контролем якість ведення 3 посібників, а перед іспитом – усіх 4. Шкалу оцінювання пропонуємо 20-бальну. Також мають ураховуватися виправлення в посібниках, що були зроблені здобувачем освіти після зауважень викладача при поточному контролі, якщо вони підвищують бал здобувача освіти.

До рефлексивного компонента входить анкетування здобувачів освіти щодо якості надання інформації в межах мотиваційно-цільового блоку й об'єктивності та справедливості оцінювання під час реалізації діагностично-контрольного блоку. Мета цього компонента – створення ефективного зворотного зв'язку між здобувачами освіти й науково-педагогічними працівниками кафедри для подальшого підвищення якості надання освітніх послуг і усунення виявлених недоліків, а також, за можливості, урахування побажань здобувачів освіти для полегшення формування ними індивідуальних освітніх траєкторій на кафедрі. Мети цього компонента досягають шляхом застосування анонімних опитувань із використанням Google Forms.

У підсумку слід зазначити, що втілення запропонованого нами методичного підходу дозволить підвищити мотивацію здобувачів освіти до виконання завдань для самостійної роботи на кафедрі патофізіології на якісно високому рівні та покращить якість освіти під час вивчення дисципліни.

Список використаної літератури

1. Акімов О.Є. Організація самостійної роботи студентів при вивченні патофізіології в умовах дистанційного навчання / О. Є. Акімов, А. В. Міщенко, Н.В. Соловйова, В. О. Костенко // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Медична наука в практику охорони здоров'я», Україна, Полтава. – Полтава, 2020. – С. 39–40.
2. Акімов О. Є. Роль тестового контролю і якості тестових завдань у підготовці фахівців на кафедрі патофізіології / О. Є. Акімов, С. В. Денисенко, А. В. Міщенко [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 5–6.
3. Акімов О. Є. Оптимізація викладання дисципліни «Патофізіологія» із урахуванням викликів сучасності / О. Є. Акімов, В. О. Костенко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 7–8.
4. Акімов О.Є. Роль розв'язання ситуаційних задач на заняттях із патофізіології в підготовці компетентного медичного фахівця / О. Є. Акімов, С. В. Денисенко, А. А. Левков [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 7–8.
5. Акімов О.Є. Контроль якості самостійної роботи на кафедрі патофізіології – невід'ємна складова якісної освіти / О. Є. Акімов, Н. В. Соловйова, С. В. Денисенко [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 11–12.
6. Патофізіологія. Частина 1. Загальна патофізіологія: завдання для самостійної роботи / В.О. Костенко, А.В. Міщенко, Н.В. Соловйова; за ред. проф. В.О. Костенка. – Полтава, 2013. – 80 с.
7. Патофізіологія. Частина 2. Патофізіологія органів та систем: завдання для самостійної роботи / В.О. Костенко, А.В. Міщенко, Н.В. Соловйова; за ред. проф. В.О. Костенка. – Полтава, 2013. – 76 с.
8. Практикум з патофізіології / [В.О. Костенко, Н.В. Соловйова, А.В. Міщенко та ін.]; за ред. В.О. Костенка. – Полтава, 2017. – 75 с.
9. Ситуаційні та лабораторні завдання з патофізіології. «Крок до кроку-1» / С.В. Денисенко, Л.В. Скотнікова, Ю.М. Гришко [та ін.]; за ред. доц. С.В. Денисенко. – Полтава, 2013. – 56 с.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Баштан В. П., Гагал О.В., Муковоз О. Є., Яковенко Л.Д.

Полтавський державний медичний університет

Сучасні обставини диктують нові правила методів навчання і викладання. Розглянуто нюанси дистанційного навчання і його роль у викладанні навчального матеріалу для майбутніх лікарів.

Ключові слова: дистанційне навчання, сучасні методи навчання, лікарі, онлайн-навчання, професійний розвиток.

Modern circumstances dictate new rules of teaching and learning methods. The nuances of distance learning and the role of teaching educational material for future doctors.

Keywords: distance learning, modern learning methods, doctors, online learning, professional development.

Зі стрімким розвитком пандемічної ситуації у світі, яка була викликана вірусом SARS-CoV-2 і потребувала не-

обхідних карантинних заходів для запобігання розповсюдженню й переривання механізму передачі, зокрема і на території України, довелося перебудувати традиційну форму навчання з аудиторної на дистанційну, що передбачало використання різноманітних цифрових платформ: Zoom, Google Class, Google Hangouts, Skype, Microsoft Teams, Meet, Moodle, додатків для обміну інформацією (Viber, Telegram, Gmail, Messenger) для повноцінної подачі навчального матеріалу і загалом всієї мережі «Інтернет» [1].

Загалом, «дистанційне навчання» – широкоформатне поняття, яке охоплює багато аспектів. Сам термін означає форму організації навчального процесу, базисом якої є людина, яка навчається.

Такий вид освіти дає можливість навчатися віддалено і в будь-який зручний час. Зазначений вид навчання сприяє отриманню знань широкому контингенту людей, у тому числі й військовослужбовців, що вкрай актуально в наш час [2].

З 24 лютого 2022 року, через військовий стан в Україні, уже надбані нові навички дистанційної освіти знову стали актуальними. Виниклі обставини, особливо складнощі з присутністю здобувачів освіти на практичному занятті, спонукали до вдосконалення й розширеного використання сучасних інноваційних технологій, що дозволило повною мірою доносити інформацію майбутнім лікарям.

З огляду на те, що здобувачі вищої освіти мають розвивати в собі не тільки клінічне мислення, а й навички спілкування з пацієнтами, було внесено деякі корегування в спосіб подання інформації, аби майбутні спеціалісти мали можливість рости і розвиватись багатогранно, і для того, щоб навчання відбувалося в найбільш комфортних умовах, що спонукає до мотивації, зацікавленості й прояву креативності.

Незважаючи на те, що дистанційне навчання потребує самодисципліни, самостійного пошуку інформації, кожен викладач зміг підібрати індивідуальну педагогічну програму, яка дозволяє полегшити організаційні моменти.

Перевагами такого неординарного виду навчання, яке вже стало нормою в сучасному світі, стали безперервний зв'язок здобувача вищої освіти з викладачем, повна подача матеріалів високої якості, використання інтернет-ресурсів із 3D-зображенням, відео- та аудіо-матеріали, які дозволяють активувати різні види пам'яті й покращення візуального сприйняття інформації, що свідчить про гнучкість мистецтва викладання й індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти як особистості [3].

Дистанційна форма навчання, як і будь-яка інша, не може бути ізольованою від загальної системи освіти, адже це не досить поширена форма для України, тому багато незрозумілого й багато труднощів виникає в процесі її застосування.

Розглянемо переваги й недоліки такої форми навчання.

Першим плюсом є те, що онлайн-освіта дозволяє не тільки навчати, а й отримувати нові знання суміжних галузей кожному лікарю-спеціалісту, і це є невід'ємною частиною щорічного безперервного професійного розвитку.

Онлайн-школи, майстер-класи, вебіари, міжнародні онлайн-конференції розкривають сучасний світ медицини, даючи змогу впроваджувати новітні принципи діагностики й лікування, які ґрунтуються на принципах доказової медицини [4].

Ще до однієї переваги даної форми навчання можна віднести можливість здобуття освіти на належному рівні людьми з обмеженими фізичними можливостями, не завдаючи їм незручностей і запобігаючи непорозумінням із боку однолітків.

Маючи можливість виходу до мережі інтернету, кожен здобувач освіти може спілкуватися з викладачем і колегами та здобувати знання, не зважаючи на місце перебування в час освітнього процесу.

Нині Україна перейняла досвід у колег західних країн і вже використовує новітні технології у вигляді симуляційних онлайн-систем, 3D-зображення анатомічних структур у повному обсязі, що дозволяє краще розуміти системність і взаємозв'язок у людському організмі.

Такий підхід дає можливість активізувати довготривалу пам'ять, як ейдетичний прийом, що знадобиться при виконанні практичних навичок.

Дистанційна форма навчання нині стала невід'ємною умовою опанування знань, умінь і навичок та їх застосування у професійній діяльності, оскільки сприяє поглибленню ефективності навчання і робить навчальний процес більш змістовним та якісним [5].

Таке навчання на відстані дозволяє здобувачам отримувати знання не тільки з ресурсів на просторі вітчизняного контенту, а й запозичувати знання в іноземних колег і брати для себе корисне й новітнє з протоколів європейського зразка, що є величезним позитивним доповненням у сучасній практиці лікування.

Таким чином, викладачі залишаються висококваліфікованими спеціалістами, які передають частку своїх знань і вмінь новому поколінню, яке в майбутньому може підтримувати гідний рівень професіоналізму й бути конкурентоспроможним у колах медичної спільноти [6].

Але навіть за такої кількості переваг слід виділити кілька недоліків дистанційної форми навчання:

- часткова втрата соціальної адаптації за рахунок постійного спілкування за допомогою гаджетів;
- відсутність колегіального обговорення й дискусійної атмосфери під час навчання;
- технічні проблеми з інтернетом, які не дають можливості отримати навчальний матеріал у повному обсязі й призводять до відсутності зв'язку з викладачем і колегами;
- неможливість проконтролювати засвоєння матеріалів і вчасне самостійне опрацювання здобувачами освіти, які не мають навичок самодисципліни;
- довготривале перебування за монітором і неправильне положення під час навчання можуть призвести до патологічних змін в організмі;
- відсутність технічного обладнання для виходу в мережу;
- неможливість відпрацювання практичних навичок;
- відсутність прямого контакту з викладачем і пацієнтом.

Отже, незважаючи на складну ситуацію, яка нас оточує, ми можемо спостерігати переваги дистанційної освіти, які дозволяють виховати гідну плеяду майбутніх лікарів.

Список використаної літератури

1. Малафій І. В. Дидактика : навчальний посібник для студ. вузів. –К. : Кондор, 2005.
2. Кравченко О. І. Управління розвитком дистанційного навчання у педагогічному університеті : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / Кравченко Олена Іванівна. – Луганськ : ЛугНПУ ім. Т. Шевченка, 2012. – 254 с.
3. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс : навчальний посібник. 3-є вид./ За ред. В.М. Кухаренко. –Харків: НТУ «ХПІ», «Торсінг», 2002. –320 с.
4. Григоришин П. М. Дистанційні технології навчання: досягнення, проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / П. М. Григоришин, Є. Г. Махрова, В. М. Ходоровський // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Вип. 2 (100). – С. 68–72. – Режим доступу : https://elibrary.ru/elibrary_20413099.pdf
5. Основи дистанційного навчання: навч. посібник / О. В. Купріянов. – Укр. інж.-пед. акад.– Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 91 с.
6. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. – К. : А.С.К., 2003.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Безега М.І., Зачепило С.В., Гасюк Ю.А.

Полтавський державний медичний університет

Забезпечення цілісності й безперервності освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях можливе тільки за умов дистанційної форми навчання. Нині реалізація навчального процесу на відстані під час вивчення оториноларингології відбувається з використанням сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж. Проаналізовано переваги й недоліки застосування різних технологій дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, здобувачі вищої освіти, інформаційно-комунікаційні технології.

Ensuring the integrity and continuity of the educational process in emergency situations is possible only under the conditions of distance education. Today, the implementation of the educational process at a distance during the study of otorhinolaryngology takes place with the use of modern information technologies and telecommunication networks. The advantages and disadvantages of using various distance learning technologies are analyzed.

Keywords: distance learning, higher education students, information and communication technologies.

Карантин, викликаний пандемією COVID-19, а згодом і повномасштабне вторгнення РФ на територію України внесли значні зміни в усі сфери життєдіяльності нашого суспільства, зокрема й у систему освіти. Забезпечення цілісності й безперервності освітнього процесу в цих обставинах стало можливим лише за умов запровадження дистанційної форми навчання. На сьогодні реалізація безперервного навчального процесу на відстані відбувається завдяки застосуванню сукупності методів і засобів навчання й управління з використанням сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж [3; 4]. Головною метою навчання в режимі он-лайн є повноцінне надання освітніх послуг, забезпечення якісного й ефективного засвоєння знань здобувачами вищої освіти шляхом передачі викладачем структурованих навчальних матеріалів за допомогою інноваційних інструментів, новітніх педагогічних та інформаційних технологій [3; 4].

Основні завдання дистанційного навчання у вищій медичній школі полягають у забезпеченні базового курсу навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти, які з певних причин не мають можливості відвідувати практичні, семінарські заняття й лекції, відповідно до робочої навчальної програми, а також у підготовці здобувачів вищої освіти до складання підсумкових модульних контролів із навчальних дисциплін. Досягнення мети й вирішення основних завдань дистанційного навчання в медичній освіті забезпечують безперервність медичної освіти, навчання здобувачів вищої освіти й лікарів-інтернів, а також адресну допомогу викладача кожному з тих, хто навчається в закладі вищої освіти.

Можливості дистанційної форми навчання передбачають інтерактивну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу й дозволяють залучити до нього велику аудиторію здобувачів вищої освіти, які перебуваючи в різних містах і країнах, мають бажання й прагнення здобувати, поглиблювати, оновлювати свої знання, засвоювати й удосконалювати практичні навички. З початком повномасштабної війни в Україні дистанційна освіта зазнала певних змін. Особливо це відчували ті здобувачі вищої освіти, які були евакуйовані з нашої країни та після цього опинилися в неоднакових умовах і мали нерівні можливості для продовження навчання. Слід зазначити, що через перебування в різних географічних регіонах, кліматичних і часових поясах здобувачі вищої освіти змушені були поновити освітній процес як у синхронному, так і в асинхронному режимах, використовуючи для цього інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми й соціальні мережі тощо. Налагодження комунікації між викладачами кафедри і здобувачами вищої освіти здійснювали шляхом створення загальних груп у соціальних мережах (Viber, WhatsApp, Telegram та ін.).

Колективом кафедри було створено всі умови для якісного забезпечення навчального процесу в режимі он-лайн. Досвід організації безперервного навчання для здобувачів вищої освіти на кафедрі оториноларингології з офтальмологією підтверджує ефективність використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій дистанційного навчання [2]. Найбільш оптимальною технологією дистанційного навчання, на нашу думку, є змішана технологія, яка вдало поєднує кейс-технологію і веб-платформи для навчання.

Кейс-технологія заснована на методі ситуаційного навчання на конкретних клінічних прикладах і використовує опис реальних ситуацій. Застосування цього методу дозволяє наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності лікаря. Під час практичного заняття в умовах відеоконференції іноземні здобувачі вищої освіти отри-